

Hozirgi taraqqiyot bosqichida jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlarini tashkil qilishning istiqbollari: muammo va yechimlar. Xalqaro miqyosidagi ilmiy amaliy-anjuman. 2022 yil 28-29 aprel

SPORT MAKTABLARIDA ERKIN KURASH SHUG'ULLANUVCHILARI KO'P YILLIK TAYYORGARLIK JARAYONI KONTINGENTINI SAQLASH MUAMMOLARI

10.53885/edinres.2022.96.28.087

Hasanov Anvar Toxirovich

JDPI Jismoniy madaniyat nazariyasi va metodikasi o'qituvchisi

Rahimov I.I., Aralov D.T., Davronov V.Y.

JDPI Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi yo'nalishi 2- kurs magistri.

anvarhasanov11111@gmail.com

Anotatsiyasi. Ushbu maqolada Sport maktablarida erkin kurash bo'yicha shug'ullanuvchi bolalar kontingentini saqlash muammolari yuzasidan anketa so'rovlari o'tkazilgan.

Kalit so'zlar: Bolalar, sport maktabi, erkin kurash, kontingent, anketa.

Аннотация. В данной статье проведено анкетирование по проблемам содержания контингента детей, занимающихся вольной борьбой в спортивных школах.

Ключевые слова: Дети, спортивная школа, вольная борьба, контингент, анкетирование.

Annotation. In this article, a survey was conducted on the problems of maintaining a contingent of children involved in freestyle wrestling in sports schools.

Key words: Children, sports school, freestyle wrestling, contingent, questioning.

O'zbekiston Respublikasining terma jamoasi va uning yaqin kelajakdagi umidli yosh sportchilar zahirasiga bo'lgan ehtiyoji hozirgi kundagi sportchilarni tayyorlash innovatsion jarayonlarning strategik rivojlanishini optimallashtirishini talab etadi. Bu jarayonlarning tekis kechishida asosiy faktor bo'lib sport maktablarida shug'ullanayotgan o'quvchilarning kontingentni saqlashdagi qo'nimligi va qo'nimsizligi belgilab beradi. Tajribalar shuni ko'rsatadiki, dastlab jalb qilingan shug'ullanuvchilar kontingentini bir xilda ushlab turib bo'lmasligi aniqlandi. Bu savollarga javob topish maqsadida Sport maktablari erkin kurash seksiyalarida biz anketa so'rovlarini o'tkazishni maqsad qildik.

Biz tomonimizdan ikkita anketa savollari ishlab chiqildi:

erkin kurash seksiyalarida faoliyat olib boradigan murabbiylar uchun;

erkin kurash seksiyalarida boshlang'ich tayyorgarlikni o'tayotgan o'quvchilar uchun;

Anketa asosida biz keng ko'lamda so'rov o'tkazdik. Bu so'rovga boshlang'ich tayyorgarlikni o'tayotgan o'quvchilar, ularning keng doiradagi murabbiylar guruhi jalb etildi. So'rovnoma o'tkazilgan bolalarda shular aniqlandi-ki, ularga erkin kurash mashg'ulotlarida ishtirok etish juda qiziqarli, erkin kurash san'atini egallashga havas qilishadi, murabbiy bilan kechadigan muloqot va guruhda jamoa bo'lib ish olib borish faoliyatiga so'ralganlarning (22 nafar murabbiy 94 nafar shug'ullanuvchilar) qatnashishdi.

Shug'ullanuvchi bolalarning hammasi erkin kurashning texnik-taktik tayyorgarliklari bo'yicha kelgusida mahoratlarini oshirishini hamda erkin kurashga tushishning turfa xil, rang-barang usullarini o'rganish istagini bildirdirishdi. Biroq, vaziyatni to'g'ri baholash maqsadida berilgan keyingi muhim savollarga bolalarda yakdillik kuzatilmadi. Shunga ko'ra, qisman bolalarning 14,1% ga bellashish va musobaqalarda ishtirok etishni hojlashmaydi. Shug'ullanuvchilarning 14,2% esa musobaqalarda qisman qatnashish istagini bildirishgan. Bu salbiy javoblarning turli xil yoshdagi sportchilarga nisbatan olinganda ham bu miqdor bo'yicha proporsionallik vujudga keladi.

Sport maktabida shug'ullanayotgan 8-10 yoshli erkin kurash sportchilari ham musobaqada ishtirok etishni yoqtirmasliklarini bildirishdi. Kichik maktab yoshidagi bolalarning deyarli barchasi (95,8%) o'z imkoniyatlari darajasini noto'g'ri baholab erkin kurash chempioni bo'lishni orzu qilishadi.

Dastlabki tayyorgarlik bosqichidagi bolalarga: jamoa bo'lib ishlash, mashg'ulot jarayonidagi aytib bajariladigan mashqlar, topshiriqlar, musobaqa elementlari xamda o'yinlar orqalitashkil etilgan mashg'ulotlar (20,68) yoqadi. Pedagogik kuzatishlar natijasiga ko'ra 8-10 yoshdagi bolalar bilan individual ishlash samara bermasligi oydinlashdi. Ma'lum bo'ldiki, bu yoshdagi bolalarning o'ziga xos tomonlari shundaki: ular ko'proq o'z tengqo'rlari va murabbiy bilan muloqotga kirishish ishtiyoqi balandligini hisobga olinishi zarur.

Kichik maktab yoshida erkin kurash bilan shug'ullanuvchi bolalardan olingan javoblarning taxlilidan quyidagilar ma'lum bo'ldi:

bolaning kurash sportini kelajakda davom ettirish faoliyati murabbiyning shaxsiy faoliyatiga bog'liq;

Hozirgi taraqqiyot bosqichida jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlarini tashkil qilishning istiqbollari: muammo va yechimlar. Xalqaro miqyosidagi ilmiy amaliy-anjuman. 2022 yil 28-29 aprel

shug'ullanuvchi bolalar murabbiy tomonidan beriladigan e'tiborni yoqtirishadi, ayniqsa murabbiy bolalarga alohida e'tibor qaratsa, agarda murabbiyning butun mashg'ulot davomidagi e'tiborsizligini bolalar sezishsa bunday holat kontingentni saqlashga salbiy ta'sir ko'rsatishi ma'lum bo'ldi.

8-10 yoshli bolalarda o'z murabbiylariga nisbatan to'liq ishonch kuzatildi. Bolaning murabbiyga bo'lgan beg'ubor munosabati, uning nazaridagi murabbiyi eng yaxshiligi va sevimli kishi ekanligi va bu holatlar bolaning murabbiy bilan bo'ladigan muloqotga hojshini kuchaytiradi. Yosh kurashchilarning murabbiyiga bog'langanligi shu darajada kuchliki, hattoki uning qisqa vaqtga almashtirilishi ham bolaning kurash faoliyatini to'xtatish fikriga olib kelishi kuzatildi. Erkin kurashchi bolalarning fikriga ko'ra murabbiy yoshi va toifasidan qat'iy nazar shogirdlariga asosan mehribon bo'lishi kerak.

O'tkazilgan so'rovnomalimiz natijalariga ko'ra murabbiylarning, erkin kurashchilarning sportga bo'lgan qiziqishini ortishi yoki aksincha kamayishi sabablarini umumlashtirganimizda quyidagilar ma'lum bo'ldi:

Xulosa. Bolalarning sport maktabida erkin kurashga bo'lgan qiziqishini yanada mustaxkamlashda asosiy rol ni murabbiylar egallaydi. Chunki murabbiylar bolalarni mehrini ishonchini hamda ichidagi gaplarini to'liq ayta olmasligi kontingentni saqlash imkoniyatini pasaytiradi. Anketa surishtiruvlarida yana shu ma'lum bo'ldiki, bolalar maktabni keyingi uringa qo'yib maktabda darsni ko'p qoldirishlari o'qituvchilar norozligi sabab ham kontingentni saqlash qiyin bo'lmoqda.

Anketa xulosalari shuni ko'rsatdiki: bolalarning amaldagi erkin kurash sporti bilan shug'ullanishi va bu jarayonga to'sqinlik qiluvchi omillarning ta'siri bolalarda endi rivojlanayotgan motivatsion sferasini shakllanishida shartli ravishda mashg'ulotga qiziqishini pasaytirib kelmoqda. Bu to'siqlar yanada murabbiylarning bu sohada yetarli darajada bilimga ega emasliklarida avj oladi.

Murabbiy shaxsiy fazilatlarining mukammal darajada emasligi o'z ustida ishlamasligi bolalarning ichki qiziqishlari bilan qiziqmasliklari sabab bo'lib kelmoqda.

Adabiyotlar

1. Багаутдинов А.Н. Правила соревнований башкирско-татарской спортивной борьбы «Курэш». –Уфа: 2004.
2. Керимов Ф.А. Спорт кураши назарияси ва усулияти. Дарслик. Тошкент. 2018.
3. Теория и методика спортивной борьбы. Ф.А.Керимов. - Ташкент, 2018.
4. Sh. A. Abdullayev, L. Z. Xolmurodov. Yunon-rum kurashi nazariyasi va uslubiyati. Toshkent, 2018.
5. Karomatovich I. A. PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL SUPPORT OF YOUNG TEAM ATHLETES //Web of Scientist: International Scientific Research Journal. – 2022. – T. 3. – №. 02. – С. 1011-1016.
6. Ibragimov A. K. DEVELOPING THE PROFESSIONAL COMPETENCE OF TEACHERS AS A PEDAGOGICAL PROBLEM //E-Conference Globe. – 2021. – С. 333-338.
7. Karomatovich I. A. METHODS OF TEACHING CHILDREN FOR MOVEMENT ACTIVITIES IN THE PROCESS OF PHYSICAL EDUCATION //Web of Scientist: International Scientific Research Journal. – 2022. – T. 3. – №. 1. – С. 242-249.
8. Ibragimov A. K. Catalog of training tasks for training special endurance of young girl handball players. *Academicia: An International Multidisciplinary Research Journal*. Year: 2020, Volume: 10, Issue: 11. P: 486-492. DOI: 10.5958/2249-7137.2020. 01410. X.
9. Narzullayev, Farrux. "Qizlar sporti yo'nalishi bo'yicha tahsil olayotgan qizlarning yengil atletika darslarida kuch siaftlarini rivojlantirishning pedagogik asoslari." *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)* 1.1 (2020).
10. Ashrapovich, N. F. (2021). Determination of physical development of primary school students through national movement games. *Middle European Scientific Bulletin*, 11.
11. Ashrapovich, N. F. (2022). FORMS OF CONTROL OVER THE PROFESSIONAL AND PEDAGOGICAL ACTIVITY OF THE TRAINER AND ITS PEDAGOGICAL SIGNIFICANCE. *Web of Scientist: International Scientific Research Journal*, 3(1), 372-379.
12. Narzullayev, Farrux Ashrapovich, and Dinara Olimovna Begimkulova. "Sport psixodiagnostikasi fanini o'qitishda ta'lim texnologiyalardan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari." *Science and Education* 3.4 (2022): 1724-1730.
13. Nematovich K. S. Abdueva Sitorabonu Savriddin kizi, Fatullayeva Muazzam Azimovna, Kurbanov Shukhrat Kuldoshevich. Using of innovation terms in physical education and sport lessons and their social and educational features //Journal of Critical Reviews. doi. – T. 10. – С. 470-471.

Hozirgi taraqqiyot bosqichida jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlarini tashkil qilishning istiqbollari: muammo va yechimlar. Xalqaro miqyosidagi ilmiy amaliy-anjuman. 2022 yil 28-29 aprel

14. Abdueva S. S. Q. Determining the speed and strength of 14-15 year old handball players in jumping //ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal. – 2020. – T. 10. – №. 11. – С. 1212-1220.
15. Abdueva S. S., Khurbonov S., Sabirova N. Evolution of physical performance and techniques of handball girls aged 11-12 //International Journal of Advanced Research in Science, Engineering and Technology (IJARSET). – 2019.
16. Abdueva S. S. Activities that increase children's interest in the sport of handball //Innovatsionnoerazvitienauki I obrozovaniemejdunarodnayanauchno-prakticheskayakonferensiya. – 2020.
17. Rasulovna S. N. THE PLACE OF PHYSICAL TRAINING AND SPORTS IN THE LIFE OF SCHOOL STUDENTS //Web of Scientist: International Scientific Research Journal. – 2021. – T. 2. – №. 04. – С. 306-312.
18. Rasulovna S. N. TOOLS FOR DEVELOPING SPECIAL PHYSICAL TRAINING AND PHYSICAL QUALITIES IN SPORTS GAMES //E-Conference Globe. – 2021. – С. 299-305.
19. Sabirova Nasiba Rasulovna. Basics and Advantages of Individual Training to Increase Technical and Tactical Training of Basketball Players. AMERICAN JOURNAL OF SOCIAL AND HUMANITARIAN RESEARCH. ISSN: 2690-9626 Vol.3, No 1, 2022
- 20.
21. Akmalovich, D. B., Khalilovich, T. M., Rasulovna, S. N., & Savrievich, F. F. (2020). Psychological impact of football games to the formation of individuality of the student. *Journal of Critical Reviews*, 7(6), 466-469.
22. Сабирова Н. Р. Значение физической культуры в современном обществе //Проблемы педагогики. – 2020. – №. 6 (51).
23. Усмонов, Ш. Х., Самадов, С. С., & Фармонов, А. Ч. (2021). Физкультурно-спортивные интересы и мотивационные установки студентов. *Вопросы науки и образования*, (4), 129.
24. Xujamurodovich, U. S. (2022). CORRECTIONS IN JUMPING IN THE DEFENSIVE BLOCK AGAINST AN OPPONENT IN VOLLEYBALL. *Web of Scientist: International Scientific Research Journal*, 3(1), 442-450.
25. Azimovna F. M. The quality assessment technology and development techniques in volleyball players //Web of Scientist: International Scientific Research Journal. – 2021. – T. 2. – №. 04. – С. 242-248.
26. Azimovna F. M. et al. Educational importance of physical education, sports and health measures in higher educational institutions //E-Conference Globe. – 2021. – С. 321-325.
27. Azimovna F. M. Formation of spiritual and moral values of pupils in physical education lessons //Asian Journal of Multidimensional Research (AJMR). – 2020. – T. 9. – №. 11. – С. 99-103.
28. Nematovich K. S. Abduyeva Sitorabonu Savridin kizi, Fatullayeva Muazzam Azimovna, Kurbanov Shukhrat Kuldoshevich. Using of innovation terms in physical education and sport lessons and their social and educational features //Journal of Critical Reviews. doi. – T. 10. – С. 470-471.
29. Салимов, Г. М., Дустов, Б. А., Фарманов, У. А., & Рахмонов, Р. Р. (2020). Показатели констатирующего этапа экспериментальной работы по физическому развитию учеников 7-10 лет общеобразовательных организаций Узбекистана. *Педагогическое образование и наука*, (1), 91-97.
30. Akmalovich, Dustov Bakhtiyor. "Acmeological peaks of a sports teacher and coach." *Middle European Scientific Bulletin* 11 (2021).
31. Akmalovich, D. B. (2020). Organization of independent work of students in the process of physical education. *Asian Journal of Multidimensional Research (AJMR)*, 9(11), 120-123.
32. Safarova Rokhat G. Ways and factors of optimization of the content of general secondary education in today's world // Образование через всю жизнь: непрерывное образование в интересах устойчивого развития. 2012. №2 (eng). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/ways-and-factors-of-optimization-of-the-content-of-general-secondary-education-in-today-s-world> (дата обращения: 09.05.2022).
33. Мухитдинова Н.М. Абитова Ж.Р. Механизмы интеллектуального развития дошкольников с помощью физических занятий // Проблемы педагогики. - 2020- № 3 (48) с 79-81
34. Мухитдинова Н.М. Методология физических упражнений и игр в дошкольных образовательных организациях // Проблемы науки-2020-№9 (57) с 81-83

Hozirgi taraqqiyot bosqichida jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlarini tashkil qilishning istiqbollari: muammo va yechimlar. Xalqaro miqyosidagi ilmiy amaliy-anjuman. 2022 yil 28-29 aprel

35. Мухитдинова Н.М. Эшов Э. Improvement of psychology and pedagogical process on physical training // Intellectual Archive 2018 с 93-96

36. Djurayeva Maxasti Zokirqizi “The emotion training system for atudents of preschool education for sports gymnastics sports competitions” 88-101 betlar. International Journal of Advanced Research in Monagement and Social Sciences. Vol.1 №2 February 2022

37. Джураева Махасты Зокировна “Характеристика эмоционально –волевой готовности личности к спортивной деятальности” 169-171 betlar. Россия-Таджикистан –Узбекистан. молодежь и развитие духовной культуры общества: актуальные проблемы и перспективы их решения. 22апреля 2022г.

38. Маъмуров Б. Б. Бўлажак ўқитувчиларни шахсга йўналтирилган таълим-тарбия жараёнини лойihalашга тайёрлашда қўлланиладиган тамойиллар. Современное образование (Узбекистан), 2017. <https://cyberleninka.ru/article/n/b-lazhak-ituvchilarni-shahsga-y-naltirilgan-talim-tarbiya-zharayonini-loyi-alashga-tayyorlashda-llaniladigan-tamoyillar>

39. Mamurov B. B. The Need to Prepare Future Teachers to Design a Student-Centered Educational Process. Eastern European Scientific Journal, 2017. <http://journale.auris-verlag.de/index.php/EESJ/article/viewFile/600/596>

40. Мамуров Б.Б., Махмудов М.Х. Акмеологическая составляющая образовательной культуры учителя. философские и методологические. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=36679921>

41. В Mamurov, A Mamanazarov, K Abdullaev, I Davronov. Acmeological Approach to the Formation of Healthy Lifestyle Among University Students. III International Scientific Congress Society of Ambient ..., 2020. <https://www.atlantis-press.com/proceedings/isc-sai-20/125937241>

42. ББ Мамуров. Акмеологический подход к воспитанию молодого поколения в наследии предков. Педагогическое образование и наука, 2016. http://www.manpo.ru/manpo/publications/ped_obraz/n2016_03.pdf#page=147

43. Маъмуров Б.Б. Маманазаров А.Б. Условия развитие у будущих учителей навыков проектирования учебного процесса на основе акмеологического подхода. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=37269472>

44. Файзиев Я. З., Зиёев Д. Я. У. краткий исторический обзор развития физического воспитания и спорта //Academy. – 2020. – №. 9 (60).

45. Файзиев Я. З., Кузиева Ф. Эффективности использования национальных средств физического воспитания в учебном процессе //Вестник магистратуры. – 2020. – №. 3-1. – С. 95.

46. U. A. Fayzieva, M. T. Khikimova. Conditions of effectiveness of pedagogical communication. <https://mbukckslg.ru/en/usloviya-uspeshnogo-pedagogicheskogo-obshcheniya-ego-funkcii-organizaciya.html>

47. Fayziyeva Umida Asadovna Saidnazarova Gulshan Bolta qizi. “Ta’lim texnologiyalari” fanidan seminar mashg’ulotlarini bajarish bo’yicha metodik ko’rsatma. http://213.230.96.51:8090/files/ebooks/Iqtisodiyot/TALIM_TEXNOLOGIYALARI.pdf